



EUROPE DIRECT
Prešov

04
2025

Newsletter

Informačné centrum EUROPE DIRECT-PREŠOV

„EÚ bližšia k obyvateľom Prešovského kraja a obyvatelia bližší k EÚ“

Štvrtá správa o stave Schengenu: 40 rokov zásadných výhod pre všetkých občanov EÚ



Komisia aktuálne uverejňuje svoju štvrtú správu o stave Schengenu, v ktorej skúma vývoj za posledný rok a stanovuje priority na nasledujúci rok. 40 rokov od svojho vytvorenia ukazuje, že schengenský priestor priniesol EÚ a jej občanom značné výhody.

Je oporou vnútorného trhu EÚ a uľahčuje život takmer 450 miliónom ľudí. V minulom roku bol Schengen opäť najnavštevovanejšou destináciou na svete, privítal viac ako pol miliardy návštevníkov a bol hnacou silou hospodárskeho rastu v celej Únii.

Schengen sa časom vyvinul na spoľahlivý a komplexný systém, v ktorom členské štáty s podporou EÚ účinne a koordinovane riadia vonkajšie hranice, bezpečnosť a migráciu. Správa, ktorá bola koncom apríla 2025 prijatá, skúma fungovanie schengenského priestoru a je príspevkom Komisie k júlovému zasadnutiu Rady pre Schengen, ktoré oslávi 40 rokov od podpísania Schengenskej dohody.

Štát Schengen

Správa o stave Schengenu za rok 2025 informuje o úspechoch, výzvach a vývoji v schengenskom priestore počas posledného cyklu rokov 2024 – 2025. Úplné prístupenie Bulharska a Rumunska k schengenskému priestoru výrazne posilňuje hospodárstvo EÚ a je dôkazom toho, že členské štáty sú plne zapojené do ďalšieho zlepšovania spolupráce v rámci schengenského priestoru.

Okrem toho sa schengenské požiadavky stali kľúčovým aspektom procesu rozširovania EÚ, keďže všetky kandidátske krajiny musia mať v čase prijatia do EÚ plne funkčné vnútroštátne systémy správy schengenského priestoru. Zintenzívnené úsilie EÚ viedlo k poklesu neregulárneho prekračovania vonkajších hraníc schengenského priestoru s približne 240 000 odhalenými prípadmi, čo je nižšia úroveň od roku 2021.

Zo správy vyplýva, že schengenské pravidlá sa uplatňujú dobre a bude sa pokračovať v práci v týchto oblastiach:

Ďalšie posilnenie politického a operačného riadenia. Spoločné využívanie priestoru bez vnútorných hraníc je založené na dôvere. To si vyžaduje účinné vykonávanie dohodnutých pravidiel a využívanie spoločných nástrojov, informácií, zdrojov a infraštruktúry. Komisia bude naďalej sledovať pokrok prostredníctvom výročnej schengenskej hodnotiacej tabuľky a ďalej konsolidovať schengenský hodnotiaci a monitorovací mechanizmus. Patria sem systémy v krajinách schengenského priestoru, ako aj v kandidátskych krajinách na prístupenie k EÚ.

Urýchlenie vykonávania rámca digitalizácie s cieľom predchádzať bezpečnostným rizikám. Je to kľúčové pri nadchádzajúcom zavádzaní systému vstup/výstup a Európskeho systému pre cestovné informácie a povolenia (ETIAS). Pokračujúce investície do výskumu a inovácií sú nevyhnutné na ochranu schengenského priestoru pomocou najmodernejších európskych riešení v budúcnosti. Priepasť k vyvíjajúcemu sa bezpečnostnému prostrediu so spoločným súborom spravodajských informácií, spoločnými operačnými opatreniami a intenzívnejšou spoluprácou medzi orgánmi presadzovania práva, a to aj v pohraničných regiónoch na vnútorných hraniciach. Ako bolo oznámené v európskej stratégii vnútornej bezpečnosti ProtectEU, Komisia bude pracovať na vytvorení skupiny na vysokej úrovni pre budúcnosť operačnej spolupráce v oblasti presadzovania práva v celom schengenskom priestore.

Pripravenosť ďaleko za našimi hranicami prehľbovaním vzťahov s partnerskými krajinami v našom susedstve aj mimo neho. Europol a členské štáty v posledných rokoch zintenzívnili prácu na zlepšení prenosu a spracovania informácií z kľúčových tretích krajín. Agentúra Frontex takisto posilnila svoju podporu kandidátskym krajinám.

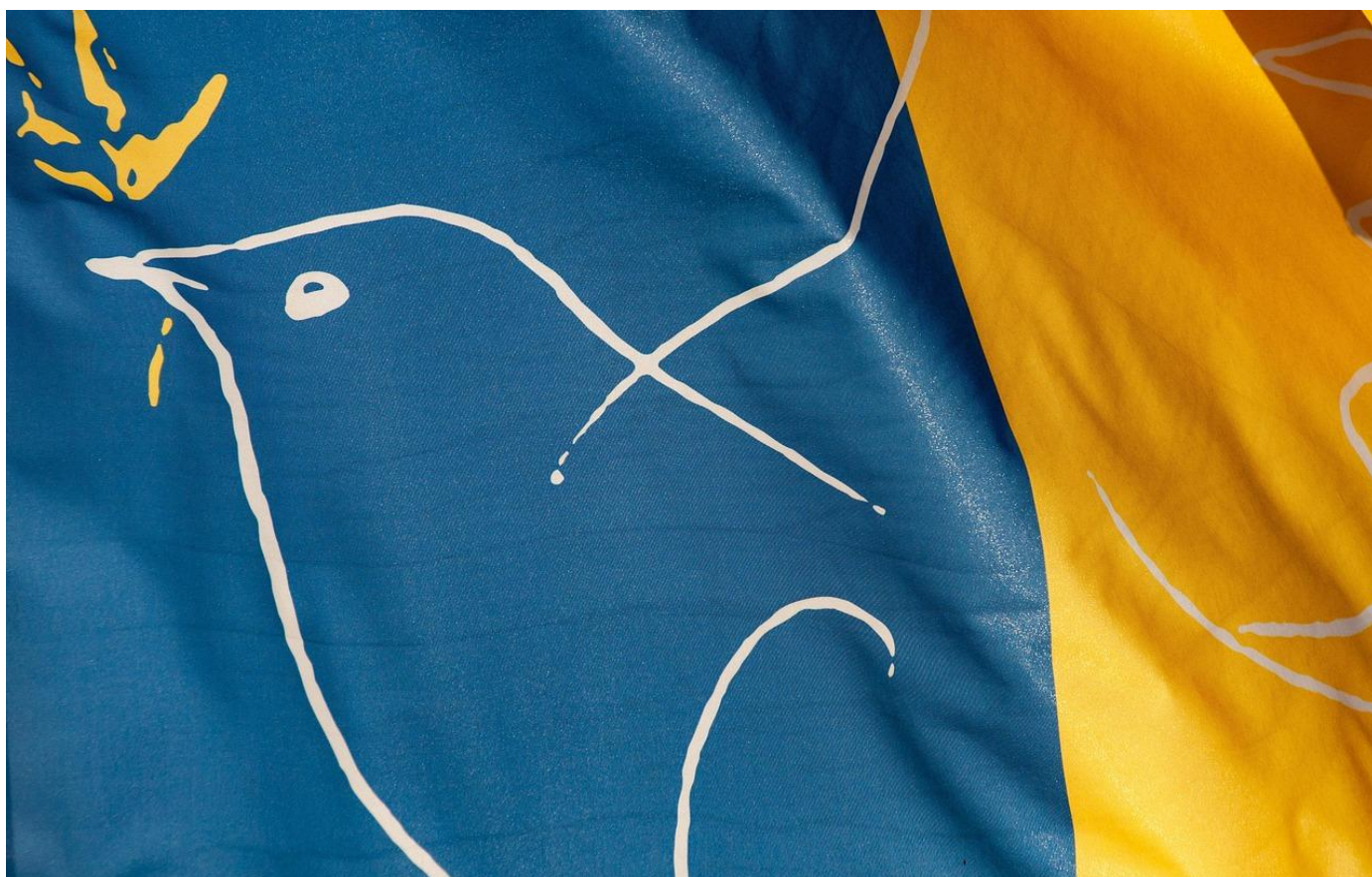
účinné opatrenia na návrat osôb, ktoré nemajú zákonné právo zdržiavať sa v EÚ. V roku 2024 došlo k takmer 12 % nárastu návratov štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí nemajú právo zdržiavať sa v schengenskom priestore, celková miera návratov sa však ešte musí zvýšiť. S cieľom podporiť členské štáty Komisia minulý rok vykonala schengenské hodnotenie, v ktorom identifikovala najlepšie postupy pre rýchlejšie a efektívnejšie návraty.

Koordinovaná činnosť v rámci schengenského priestoru: rýchla a účinná výmena informácií medzi orgánmi presadzovania práva zostáva jedným z najúčinnějších nástrojov na predchádzanie trestnej činnosti a boj proti nej. EÚ už má spoľahlivé nástroje na situačnú informovanosť a analýzu rizík, ako je EUROSUR a Schengenský informačný systém.

Zdroj:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/ip_25_1087

EÚ a Ukrajina predĺžili platnosť dohody o cestnej doprave do konca roka 2025



S cieľom uľahčiť prístup Ukrajiny na svetové trhy umožnením plynulejšieho tranzitu cez krajiny EÚ a posilnením obchodných väzieb s trhom EÚ predĺžili EÚ a Ukrajina svoju dohodu o cestnej doprave do 31. decembra 2025. Od vykonávania dohody 29. júna 2022 dohoda výrazne posilnila cestný obchod medzi Ukrajinou a EÚ, z čoho mali prospech obe hospodárstva.

Vďaka jeho predĺženiu v júni 2024 došlo k ďalšiemu posilneniu obchodu. Od nadobudnutia platnosti dohody sa dovoz EÚ z Ukrajiny cestnou dopravou zvýšil o 42 % z hľadiska objemu a o 28 % z hľadiska hodnoty, zatiaľ čo vývoz EÚ na Ukrajinu vzrástol o 37 % z hľadiska objemu a o 50 % z hľadiska hodnoty. Toto rozšírenie obchodu podčiarkuje účinnosť dohody pri podpore hospodárskej spolupráce medzi EÚ a Ukrajinou.

Dohoda medzi EÚ a Ukrajinou priniesla od svojho uplatňovania významné výsledky. Výrazne sa zvýšil najmä vývoz ukrajinskej cestnej dopravy, čo viedlo k tomu, že do EÚ sa mesačne vyváža viac ako 200 000 ďalších ton tovaru.

Podobne aj ukrajinský dovoz z EÚ stúpol o 200 000 ton mesačne.

Dohoda, ktorá bola pôvodne podpísaná 29. júna 2022 po rozsiahlej invázii Ruska na Ukrajinu, uľahčuje prístup Ukrajiny na svetové trhy tým, že umožňuje plynulejší tranzit cez krajiny EÚ a posilňuje obchodné väzby s trhom EÚ.

Platnosť dohody bola 20. júna 2024 predĺžená do 30. júna 2025 s ustanovením o automatickom šesť-mesačnom obnovení, pokiaľ jedna zo zmluvných strán nevznesie námietku aspoň 3 mesiace vopred a neposkytne jasné dôkazy o závažných narušeniach svojho trhu cestnej dopravy.

Dohoda, ktorá bola pôvodne zavedená na zmiernenie vplyvu stratených dopravných trás a trhov na východnej Ukrajine v dôsledku ruskej agresie, má zásadný význam pre podporu koridorov solidarity medzi EÚ a Ukrajinou, uľahčenie prepravy životne dôležitého tovaru, ako je palivo a humanitárna pomoc, a zároveň umožňuje, aby sa ukrajinský vývoz, ako je obilie, rudy a oceľ, dostal do EÚ aj mimo nej.

Predĺžením z 20. júna 2024 sa zaviedli opatrenia na silnejšie presadzovanie zo strany členských štátov a mechanizmy na riešenie narušení trhu vrátane osobitnej pracovnej skupiny pre monitorovanie dodržiavania predpisov. Podobná dohoda existuje medzi EÚ a Moldavskom.

Zdroj:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/ip_25_1024

Komisia investuje 86 miliónov EUR na zlepšenie odolnosti proti zmene klímy a bezpečnosti dodávok vody



Komisia aktuálne investuje 86 miliónov EUR do nových strategických integrovaných projektov zameraných na zlepšenie kvality a dostupnosti vody, vyčistenie znečistených riek, zlepšenie protipožiarnej a protipovodňovej ochrany a zníženie emisií skleníkových plynov.

Z týchto finančných prostriedkov sa podporia projekty udelené v rámci výziev na predkladanie návrhov na rok 2023 s cieľom pomôcť Európe stať sa do roku 2050 klimaticky neutrálnym kontinentom.

Vybrané projekty sa menovite nachádzajú v **Dánsku, Estónsku, Poľsku, Slovinsku a na Islande** a **pomôžu vnútroštátnym, regionálnym** a miestnym orgánom vykonávať vnútroštátne a európske právne predpisy v oblasti životného prostredia a klímy.

Očakáva sa, že zmobilizujú značné dodatočné investície z iných zdrojov financovania EÚ. Patria sem poľnohospodárske, štrukturálne, regionálne a výskumné fondy, ako aj vnútroštátne fondy a investície súkromného sektora.

V **Dánsku** sa v rámci projektu LIFE ACT spája 27 obcí s cieľom zintenzívniť miestne akčné plány v oblasti klímy. Vďaka podpore vo výške 28,4 milióna EUR (z toho EÚ poskytne 17 miliónov EUR) sa do roku 2050 znížia komunálne emisie CO₂ o 75 % a zvýši sa odolnosť 2 900 km pobrežia voči zmene klímy.

V **Estónsku** sa projekt LIFE SIP WET-EST zameriava na zlepšenie kvality vody. S podporou vo výške 29,9 milióna EUR (z toho EÚ poskytne 17,9 milióna EUR) projekt zabezpečuje odolnosť západného estónskeho povodia voči budúcim zmenám tým, že kontroluje znečistenie, obnovuje ekosystémy a znižuje riziká sucha a povodní.

Poľsko dostáva rozpočet vo výške 21,9 milióna EUR (z toho EÚ poskytne 13,1 milióna EUR) na riešenie hlavných problémov v oblasti recyklácie a skládkovania v Pomoranskom vojvodstve. 31 projektových partnerov vrátane regionálnej vlády, obcí a univerzít si stanovilo ambiciózný cieľ recyklácie 65 % a zároveň sa zamerali na zníženie objemu odpadu zo skládok na 10 % do roku 2035.

Projekt LIFE4ADAPT pomôže **Slovinsku** lepšie sa pripraviť na suchá, lesné požiare a záplavy, ktoré zasiahli krajinu v posledných rokoch. Finančné prostriedky vo výške 26,5 milióna EUR (z ktorých EÚ poskytne 14,2 milióna EUR) pomôžu centru klimatických služieb a klimatickému portálu krajiny financovať nové spôsoby riadenia klimatických rizík a spustenie vzdelávacích programov.

Na **Islande** projekt LIFE ICEWATER spája vládne agentúry, výskumníkov a obce s cieľom zvýšiť kvalitu vody. S podporou vo výške 39,6 milióna EUR (z toho EÚ poskytne 23,8 milióna EUR) projekt podporuje udržateľné využívanie vody a znižuje tlak na životne dôležité zdroje.

Komisia aktuálne prijala aj **pracovný program na vykonávanie programu LIFE na roky 2025 – 2027**. Stanovujú sa v ňom kľúčové stratégie, opatrenia a možnosti financovania s cieľom stimulovať prechod Európy na čisté, obehové, konkurencieschopné hospodárstvo odolné voči zmene klímy. V pracovnom programe sa stanovuje celkový rozpočet vo výške 2,3 miliardy EUR na projekty zamerané na obehové hospodárstvo, nulové znečistenie, prírodu a biodiverzitu, zmierňovanie zmeny klímy a adaptáciu na ňu a čistú energiu.

Súvislosti

Program LIFE je jediným programom financovania EÚ, ktorý sa v plnej miere zameriava na ciele v oblasti životného prostredia, klímy a energetiky. Od roku 1992 spolufinancovala viac ako 6 000 projektov v celej EÚ a pridružených krajinách. Financovanie piatich strategických integrovaných projektov, ktoré boli aktuálne oznámené, je súčasťou širšieho rozpočtu vo výške 5,43 miliardy EUR vyčleneného na program LIFE v rámci viacročného finančného rámca na roky 2021 – 2027.

Program aktívne prispieva k dosiahnutiu cieľa klimatickej neutrality EÚ do roku 2050 v rámci európskeho právneho predpisu v oblasti klímy. Podporujú aj stratégiu EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030, rámcovú smernicu o vode, rámcovú smernicu o morskej stratégii a plány udržateľnej mestskej mobility, ktoré prispievajú k prechodu na čistú energiu. Program LIFE riadi Európska výkonná agentúra pre klímu, infraštruktúru a životné prostredie (CINEA).

Zdroj:
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/ip_25_1060

Aktualizované pravidlá pre bezpečnejšie cesty, menej znečistenia ovzdušia a digitálne dokumenty o vozidlách



V záujme lepšej bezpečnosti cestnej premávky a kvality ovzdušia v celej EÚ Komisia navrhuje komplexnú revíziu pravidiel EÚ v oblasti bezpečnosti cestnej premávky a evidencie vozidiel.

Nové pravidlá zohľadnia rastúcu prítomnosť elektrických vozidiel a prispôbia sa novým technológiám. Zavedú posilnené kontroly vrátane pravidelných technických kontrol elektrických vozidiel a pokročilých systémov pomoci vodičom.

Ďalej sa zavedie systém každoročných kontrol starších osobných automobilov a dodávok a pokročilých metód emisných skúšok na detekciu vozidiel s vysokými emisiami s cieľom znížiť znečistenie jemnými časticami. Komisia okrem toho navrhuje zaviesť digitálnu evidenciu vozidiel a osvedčenia o pravidelnej kontrole, zjednodušiť cezhraničnú výmenu údajov a chrániť občanov pred podvodnými činnosťami, ako je manipulácia s počítadlom kilometrov. Uľahčia sa aj pravidelné technické kontroly osôb s dočasným pobytom v inej krajine EÚ.

Navrhované zmeny odrážajú záväzok EÚ k bezpečnej a udržateľnej mobilite pri súčasnom zabezpečení voľného pohybu osôb a tovaru. Odhaduje sa, že v rokoch 2026 až 2050 tieto návrhy zachránia približne 7 000 životov a zabránia približne 65 000 vážnym zraneniam.

Na tento účel Komisia navrhuje revíziu troch smerníc: o pravidelnej technickej kontrole (PTI) vozidiel, dokladoch o evidencii vozidiel a cestnej kontrole (RSI) úžitkových vozidiel.

Výzvy týkajúce sa nebezpečných a starnúcich vozidiel

Aktuálny návrh sa zameriava na nebezpečné vozidlá, ktoré prispievajú k nehodám, úmrtiam a zraneniam. Súčasné pravidlá, naposledy aktualizované v roku 2014, musia držať krok s technologickým pokrokom, ako sú systémy pomoci vodičom a rastúca prítomnosť elektrických vozidiel na cestách. Okrem toho sú vysoko znečisťujúce a hlučné vozidlá, hoci ich je relatívne málo, zodpovedné za neprimeraný podiel škodlivých emisií. Súčasné pravidlá dostatočne neriešia znečistenie ovzdušia a hluk.

Starnúci vozový park takisto zvyšuje riziko podvodu s počítadlom kilometrov (t. j. vracanie počítadiel kilometrov, aby sa zdalo, že vozidlá majú nižší počet najazdených kilometrov ako oni). Boj proti týmto podvodom si vyžaduje aktualizované pravidlá. Zastarané postupy a nevyužívanie moderných technológií bránia presadzovaniu práva a cezhraničnej spolupráci.

Kľúčové prvky nových pravidiel

Prispôsobenie skúšok novým vozidlám: Pravidelné technické kontroly elektrických vozidiel a nové skúšky elektronických bezpečnostných systémov vrátane skúšania integrity softvéru systémov relevantných z hľadiska bezpečnosti a emisií.

Nové emisné skúšky: Detekcia vozidiel s vysokými emisiami vrátane vozidiel, s ktorými sa manipulovalo, pomocou pokročilých metód pre ultrajemné častice a NO_x.

Boj proti podvodom: Zaznamenávanie údajov z počítadla kilometrov vo vnútroštátnych databázach na účely cezhraničnej výmeny údajov z počítadla kilometrov.

Ročné inšpekcie: Pre osobné automobily a dodávky staršie ako desať rokov.

Digitalizácia: Vydávanie elektronických osvedčení o evidencii vozidiel a pravidelných kontrol a výmena údajov prostredníctvom spoločnej platformy na zjednodušenie administratívnych postupov.

Vzájomné uznávanie osvedčení o pravidelnej technickej kontrole: Zabezpečenie cezhraničného uznávania pravidelných technických kontrol automobilov, ktoré sa vykonávajú v inom členskom štáte počas šiestich mesiacov.

Zlepšená správa údajov: Zjednodušenie prístupu k technickým údajom o vozidlách pre stanice technickej kontroly.

Zdroj:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/ip_25_1083

Študentská stáž v Informačnom centre Europe Direct Prešov

Informačné centrum Europe Direct Prešov organizuje program neplatených študentských stáží, ktorého cieľom je poskytnúť študentom vysokých škôl príležitosť spojiť teoretické vedomosti s praktickými skúsenosťami a umožniť im oboznámiť sa so základmi činností informačného centra, EÚ a európskych inštitúcií.



Čo táto stáž ponúka?

- prax v odbore
- možnosť lepšieho umiestnenia na trhu práce
- prepojenie teórie a praxe
- získanie nových znalostí a skúseností
- odborný dohľad interného mentora
- nadviazanie profesionálnych kontaktov
- zoznámenie sa s kultúrou a etiketou daného prostredia
- zdokonalenie sa v cudzom jazyku
- účasť na konferenciách
- pomoc pri príprave podujatí

Nutné predpoklady

- záujem o dianie v Európskej únii
- prehľad o základoch fungovania EÚ, jej rozhodovacích procesoch a inštitúciách
- schopnosť pracovať s informačnými a komunikačnými technológiami

V prípade záujmu pošlite svoj životopis spolu s krátkym motivačným listom v slovenskom jazyku na adresu: europedirect@sfpa.sk

Sieť informačných centier, dokumentačných centier a konferenčných prednášateľov sa nachádza vo všetkých členských štátoch, aj v tom Vašom

Obráťte sa na vaše miestne informačné centrum Europe Direct v akomkoľvek úradnom jazyku EÚ a získajte:

- odpovede na otázky o vašich právach občana EÚ, o fondoch a pod.
- pozvánky na miestne informačné/kontaktné podujatia o EÚ
- dokumenty a publikácie EÚ
- odporúčania na zdroje informácií
- kontakty na príslušné organizácie

Obráťte sa na najbližšie európske dokumentačné centrum a získajte:

- prístup k oficiálnym publikáciám a dokumentom EÚ (v elektronickej alebo tlačenej podobe)
- pomoc pri vyhľadávaní podrobných informácií o právnych predpisoch, politikách a inštitúciách EÚ
- odborné školenia pre študentov zamerané na rešerš údajov súvisiacich s EÚ na výskumné účely

Plánujete zorganizovať vo vašom okolí podujatie zamerané na EÚ? Nájdite odborného konferenčného prednášateľa EÚ (právnici, konzultanti, akademici).

Viac info: https://europa.eu/european-union/contact/meet-us_sk



EUROPE DIRECT
Prešov



europedirect@sfpa.sk



www.edpresov.sk



Europe Direct Prešov



Edpresov



Europe Direct Prešov



17. Novembra 6600/1, 080 01 PO

Názory vyjadrené v diele vyjadrujú len názor autorov a Európska komisia nie je zodpovedná za prípadné použitie informácií obsiahnutých v tejto publikácii. Vydané s podporou Európskej komisie. Vydané za pomoci spolufinancovania EÚ.

